

forskningsprocessen. Navnlig er det vigtigt, at man får understreget, at metodeproblemer er andet og mere end kildekritiske problemer.

Naturligvis får afsnittet om de historiske kilder og kildegranskningen stadig en fyldig placering i helheden, både fordi det principielt er rimeligt, og fordi det må være sådan i en bog til undervisningsbrug. Men afsnittene om problemformuleringen, de historiske teorier og begrundelsesforholdene er lige så fyldige, og det er lykkeligt, at disse ting er lagt frem, så de virkelig kan drages ind i undervisningen på linie med de klassiske kildekritiske problemer.

Yderligere vil undertegnede være tilbøjelig til at fremhæve som endnu et af de særdeles positive træk ved Dahls bog, at den bringer de vigtige problemer omkring historiens egenart og dens placering mellem de øvrige samfundsvidenskaber på en formel, der ikke affødes tidrøvende diskussioner om problemer, som ikke er virkelige problemer. Dahls måde at lægge sin fremstilling an på, fører ham frem til formuleringer, som både giver en tilfredsstillende karakteristik af historiens interesse for det tids- og stedbundne og undgår at gøre afstanden til nabodisciplinerne større, end den i praksis er. Dahls alsidige orientering, filosofisk og samfundsvidenskabeligt, kommer her læseren til gode.

En hovedindvending mod bogen må være, at den er for svær som lærebog, selv i universitetsundervisningen på det propædeutiske trin. Det er imidlertid en anke, som ikke rammer indholdet, og Dahls bog giver utvivlsomt det bedste begrebsapparat og den bedste referenceramme, der til nu er lagt frem som grundlag for undervisning i historisk metode.

H. P. Clausen

Finn Gad: Grønlands historie. I. Indtil 1700. (Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck, 1967). 461 s.

Hidtil har man savnet en større samlet fremstilling af Grønlands historie. Lektor, cand. mag. Finn Gad har nu udsendt første bind af en planlagt stor Grønlandshistorie. Han er vel rustet til at skrive en sådan; han er historiker, har lært sig grønlandsk og har opholdt sig i adskillige år i Grønland; og han har tidligere udgivet en række arbejder om grønlandsk historie.

Det første store bind af i alt tre-fire bind, omfatter tiden indtil 1700. Det starter med en gennemgang af de ældste eskimokulturer og de første indvandringsfolk og behandler senere de såkaldte neo-eskimoer og deres indvandring, fra o. 900 e. v. t. Man får her den første samlede fremstilling af eskimo-arkæologiens resultater. I et afsnit umiddelbart før det om neo-eskimoerne skildres den norrøne bosættelse på Island og Grønland og i tre afsnit efter det den norrøne bosættelse på Grønland fra o. 1100 til dens undergang i 2. halvdel af 1400-tallet. Man hører om landnamet og sejladerne til Nordamerika, om gårdene og kirkerne, dagligliv, materiel og åndelig kultur, alt sammen fængslende stof, ligesom beretningen om kulturens undergang, med diskussion af de mulige årsager.

Det følgende afsnit skildrer 1500-tallets forsøg på igen at knytte forbindelsen til Grønland, danske såvel som engelske og nederlandske. Derefter gennemgås de livligere og mere stadige forbindelser i 1600-tallet, med gengivelse af tidens beskrivelser af grønlænderne og grønlandske forhold. I næstsidste afsnit behandles eskimokulturen i Vest-Grønland i tiden 1650-1700; man får et godt billede af de interessante økonomiske, sociale og

kulturelle forhold, så fremmedartede for danske. Og i et sidste, kort afsnit omtales den europæiske aktivitet 1670–1700, hvalfangst og kompagnier.

Bogen er velskrevet, sine steder elegant, om end sproget også adskillige steder kikser. Fremstillingen er grundig, bygget på en meget omfattende litteratur og et stort kildemateriale, der dog enkelte steder er behandlet en smule ukritisk. I fyldige noter redegøres for kildemateriale og diskussion. Detaljerede registre, over personnavne, stednavne og emner, gør bogen velegnet som håndbog. Til alt dette kommer, at bogen er smukt udstyret med mange plancher, tegninger og kort i sort-hvid og en del farvebilleder. Man kan kun glæde sig til Finn Gads fortsættelse af dette store værk.

Ole Degn

Wolfgang Seegrün: Das Papsttum und Skandinavien bis zur Vollendung der nordischen Kirchenorganisation (1164). (Quellen und Forschungen zur Geschichte Schleswig-Holsteins Bd. 51, Karl Wachholz Verlag, 1967). 228 s.

Fra et dansk synspunkt er det en begivenhed af interesse, at der ved Kiels Universitet forlægges en »dissertation« over et nordisk emne. De nordiske kirkers udvikling fra de første spor af missionsforsøg i 600-tallet til det svenske ærkesædes oprettelse i 1164 er et omfattende emne, hvis sammenhængende behandling umuligt på alle punkter kan få karakter af original forskning. Hvad den foreliggende afhandling præsenterer, er da også principielt en sammenstilling af de overordentlig mange enkeltbidrag til emnet. Forfatteren når ad denne vej til syntetiserende konklusioner, som punktundersøgelserne ikke en-

keltvis har medført, ligesom han i diskussionen af enkeltheder fremsætter mange interessante synspunkter på tidligere behandlede spørgsmål.

Nærværende anmelder har andetsteds i dette tidsskrift søgt at påvise det frugtbare i Wolfgang Seegrüns resultater vedrørende kong Niels' tid. I betragtning af, at forfatteren i det hele taget synes at yde sit bedste i den kritiske gennemgang af enkeltspørgsmål, skal den bemærkning ikke tilbageholdes, at polemikken mod andre forskere i en række tilfælde forekommer lovlig summarisk. Således fejles den svenske historiker Sven Ulric Palme af bordet i en enkelt note med et sarkastisk »So geht es nun wirklich nicht!«. Så let går det vel næppe an at affeje en anset professors argumentation. I det hele taget resulterer forsøget på at behandle et så omfattende stof i en bog af beskedent størrelse her og der i en direkte overfladisk behandling af komplicerede emner. Eksempelvis ser forfatteren et for pavestolen væsentligt incitament til oprettelsen af et selvstændigt dansk ærkesæde i Knud den Helliges sandt kristelige regime, som tilmed antages at have haft en paveleg formaning til forbillede. Forfatterens kilder til skildringen af Knud den Hellige viser sig at være Ailnoths hagiografi og Saxos helt sekundære og tendentiøse skildring. Det er for enkelt at behandle Knud efter disse unuancerede, berettende kilder; en granskning af nyere synspunkter på denne konge ville føre til mere forfinede problemstillinger, men naturligvis også kræve tid og plads.

Så komprimeret som afhandlingen nu foreligger, undgås det ikke, at synteserne punktvis forekommer svagt funderede, hvilket er så meget mere at beklage, som de er af en så kategorisk karakter, at de vil kunne ægge